

Fritidsdykkere og marinarkæologi

Hvor må man dykke?

Det er generelt tilladt at foretage rekreativ dykning overalt i de danske farvande omkring vrage og fortidsminder. Man må dog ikke dykke i farvandsområder, hvor der er udstedt dykkerforbud.

Områder med dykkerforbud fremgår af danske søkort og for fortidsminder og vrage gælder der bl.a. dykkerforbud i Stavns Fjord på Samsø (jf. Miljø- og fødevareministeriets bekendtgørelse 661 af 31. maj 1999, § 7) og på vraget af orlogsskibet Dannebrog i Køge Bugt (jf. Miljø- og fødevareministeriets bekendtgørelse 501 af 30. juli 1986).

Dykkerklubber kan søge om dispensation til dykning på Dannebrog ved Slots- og Kulturstyrelsen. Ansøgningen skal indsendes til Torben Malm tor@slks.dk eller Kasper Sparvath kss@slks.dk mindst 14 dage inden den ønskede dato for dykningen. Der gives maksimalt tilladelse til én dykkerklub på enhver given dato, men man kan i ansøgningen anmode om en reservedato i tilfælde af at dagen er optaget eller at vejret er for dårligt til dykning. For bedst mulighed er det en god idé, at ansøge i god tid.

Ansøgningen skal indeholde:

- dykkeransvarlig med fulde navn og postadresse
- navn og adresse på dykkerklubben
- dato for dykning, samt evt. dato i reserve

En tilladelse gives med følgende vilkår:

- at der ikke ankres op i vraget
- at der ikke dykkes med metaldetektor
- at vraget, ballast, tegl, samt genstande på og ved vraget lades urørt
- at der senest to uger efter turen indsendes en liste over alle deltagende dykkere, samt oplysning om hvilket skib, der er dykket fra til den tilladelsesgivende sagsbehandler ved Slots- og Kulturstyrelsen
- at der hurtigst muligt sker indrapportering, hvis der på eller ved vraget påtræffes mønter, våben eller lignende

Hvad må man på nyere tids vrage – vrage yngre end 100 år?

Det er tilladt at dykke, rekonoscere og tage billeder på nyere tids vrage i danske farvande.

Det er kun tilladt at optage enkeltgenstande (souvenirs) fra vrage yngre end 100 år, hvis man har en souveniroptagelsestilladelse fra Søfartsstyrelsen.

Slots- og Kulturstyrelsen henstiller til, at man begrænser den ovennævnte souveniroptagelse mest muligt, da det ødelægger den kulturhistoriske helhed og oplevelsen af skibsvragene.

Hvad må man på fortidsminder og historiske skibsvrag – vrage ældre end 100 år?

Det er tilladt at dykke, rekognoscere og tage billeder på alle fortidsminder og historiske skibsvrag i danske farvande; dog bortset fra ovennævnte enkelte områder, hvor der er udstedt dykkerforbud. For alle fortidsminder og historiske skibsvrag, samt deres nære omgivelser, laster og ballastbunker gælder, at det ikke er tilladt at svømme med metaldetektor.

Museumslovens § 29g, stk. 1 beskytter fortidsminder på havbunden imod tilstandsændringer. Dette omfatter ethvert menneskeligt indgreb i f.eks. en stenalderboplads, en grav, et fiskegærde, et havneanlæg, en sejlspærring eller en anden form for bundfast fortifikation. Denne beskyttelse gælder umiddelbart, og uden at fortidsmindet nødvendigvis er registreret i Fund & Fortidsminder. Fortidsminder kan findes i Slots- og Kulturstyrelsens database [Fund og Fortidsminder](#).

Der skal i stedet drages omsorg for at løsgenstande, truet af naturen, sikres hensigtsmæssigt på stedet med f.eks. stof, geotekstil, sten, sandposer, -sække. Disse efterretninger samt oplysninger om position og dybde skal herefter, og snarest belejligt indrapporteres til det lokale marinarkæologiske museum, til det lokale kulturhistoriske museum eller til Slots- og Kulturstyrelsen. Det lokale marinarkæologiske museum kan i særlige tilfælde give sportsdykkere tilladelse til at bjærge fund.

Danmark ratificerede den 14. oktober 2005 Valetkonventionen om beskyttelse af den arkæologiske kulturarv. Slots- og Kulturstyrelsen bestræber sig på at følge tankerne i konventionen ved at føre en generel politik som siger, at fund, bygningsrester og kulturlag i videst mulige omfang bør forblive på stedet, og at der kun bør skrives til udgravning, hvor kulturarv vil blive ødelagt.

Museumslovens § 29g, stk. 2 beskytter vrage af skibe eller skibsladninger, der må antages at være gået tabt for mere end 100 år siden, imod tilstandsændringer. Dette omfatter ethvert menneskeligt indgreb i et historisk skibsvrag, en skibslast eller en ballastbunke. Det er således ikke tilladt at fjerne effekter på og ved historiske skibsvrag, ligesom det ikke er tilladt at hæve dele af historiske skibsvrag.

Hvad skal man gøre, hvis man ser noget interessant?

Hvis du ser noget interessant – f.eks. en oldsag eller et uregistreret vrage (kan tjekkes op på Fund og Fortidsminder) – skal det anmeldes til det lokale ansvarlige marinarkæologiske museum med så præcis en positionsangivelse som muligt.

Samarbejde med museer

Marinarkæologiske museer kan indgå samarbejde med arkæologiinteresserede fritidsdykkere. Marinarkæologiske undersøgelser skal udføres i overensstemmelse med dykkerloven og museumsloven, og det komplicerer de praktiske forhold for amatørers medvirken.

Desuden skal almindelig museal praksis overholdes, hvilket kan medføre forskellig håndtering af samarbejdet fra museum til museum.

Museet kan aftale, at amatørarkæologer enkeltvis eller som gruppe holder bestemte vrag eller fortidsminder under opsyn eller udfører dokumentationsopgaver.

De nærmere forhold vedr. sikring af genstande, forsikring, kontakt til presse, rettigheder til publikation, brug af foto og andet dokumentationsmateriale aftales med museet.

Deltagelse på marinarkæologiske undersøgelser

Marinarkæologiske undersøgelser må kun foretages af museumsansatte dykkende arkæologer. Amatørdykkernes opgaver må ikke betragtes som dykkerarbejde i dykkerlovens forstand.

Hvis amatørdykkere skal bidrage til en marinarkæologisk undersøgelse skal opgaveløsning og sikkerhedsprocedurer aftales nærmere.

Dykkerloven

Marinarkæologisk arbejde skal udføres af arkæologer med erhvervsdykkerlicens i overensstemmelse med dykkerloven og relaterede bekendtgørelser. Dykkerloven regulerer bl.a. dykkerarbejde, brug af dykkermateriel, førstehjælpskursus, lægeundersøgelse og dykkeruddannelse.

Læs mere om dykkerloven og sikker dykning hos Søfartsstyrelsen,

<http://www.soefartsstyrelsen.dk/SikkerhedTilSoes/Erhvervsdykning/HvadSigerLoven>

Dansk Sportsdykker forbund

Du kan læse mere om undervandsarkæologi hos Dansk Sportsdykker Forbund (<http://arkeologi.sportsdykning.dk/>). Forbundets arkæologiske udvalg kan hjælpe med at arrangere kurser om marinarkæologi, vrag, positioner og brug af sidescan sonar osv.